

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Πέμπτος

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἑτησίαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

4 Ἰουλίου 1878

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΖΩΣΙΜΑ

*Ἰωαννῆσος υἱὸς
Νικολάου Ζωσιμα*

Ἡ ἀνωτέρω ὑπογραφή τοῦ μεγάλου εὐεργέτου τῆς Ἑλλάδος, Νικολάου Ζωσιμα ἐλήφθη ἐξ ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις διαμένοντα συγγενῆ του κ. Θεοδοσίου Λαμπαδάριον. Σ. τ. Δ.

ΟΙ ΖΩΣΙΜΑΔΑΙ

Ἐθνικῆς φιλοτιμίας ἕνεκα καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς ἄνδρας τούτους συναθροίσαντες ἐξ ἐπισήμων ἐγγράφων τὰ πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, τὰ ἐπ' αὐτῆς, καὶ τὰ μετ' αὐτὴν εὐεργετήματα αὐτῶν, ἐκθέτομεν ἐν μικρογραφίᾳ ταῦτα.

Δυστυχῶς ὅμως λείπει ἡ ἀλληλογραφία αὐτῶν, ἔνθα καταλεπτόως ἠθέλομεν μάθει ποῦ καὶ ποίας καὶ πόσας εὐεργεσίας ἐπιδαψίλευσαν εἰς τὸ ἔθνος ζῶντες· ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν γνωστῶν ἡμῖν εὐεργετημάτων δύναται νὰ ἀπονεμηθῇ αὐτοῖς ὁ τίτλος τῶν εὐεργετῶν τοῦ ἔθνους, ἀφοῦ καὶ ὁ Γερβίνος ἐν τῇ ἱστορίᾳ του τοὺς ἀπεκάλεσε Μεδίκους τῆς Ἑλλάδος. Πρὶν δὲ ἡ προβῶμεν εἰς ἀπαρίθμησιν τῶν δωρεῶν, ἀνάγκη νὰ ἐνδιατρίψωμεν ὀλίγον εἰς τὰ τοῦ βίου αὐτῶν.

Οἱ Ζωσιμαδαὶ ἐγεννήθησαν ἐν Ἰωαννίνοις, ὃ δὲ χρόνος τῆς γεννήσεώς των συμπίπτει περὶ τὰ 1756, ὡς ἡ βῶσιστι καὶ ἑλληνιστὶ γραφεῖσα αὐτῶν διαθήκη ἀναφέρει, ἐκ πατρὸς μὲν Παναγιώτου, μητρὸς δὲ Μαργαρίτας.

Ἦσαν δὲ ἐξ ἀδελφοί, ὧν πρωτότοκος φαίνεται ὁ Ἰωάννης, ὅστις νέος ὦν ἐτελεύτησε κατὰ τὸ 1786, εἶτα δὲ ἔρχονται κατὰ τάξιν, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ἀφιέρωσεως εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἰωαννίνων τῶν ἐκδοθέντων ὑπ' αὐτῶν μαθηματικῶν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Νικηφόρου, ὃ Ἀναστάσιος, Θεοδοσίος, Νικόλαος, Ζῶης καὶ Μιχαήλ. Εἶχον δὲ καὶ τρεῖς ἀδελφάς, τὴν Ἀλεξάνδραν, Ζωῖτσαν καὶ Ἀγγελικὴν.

Ἐκ τούτων ὃ μὲν Θεοδοσίος ἐτελεύτησε τὸ 1793, ὃ Ἀναστάσιος τὸ 1803, ὃ Μιχαήλ τὴν

1. Ἐν γένει τὰ περὶ τοῦ βίου αὐτῶν ἴδε εἰς Παρὰλλ. Βίουσ Α. Γούδα, Γόμ. 3, καὶ Ἡμερολόγιον Βρετοῦ τοῦ ἔτους 1871. Ἡμεῖς μόνον ἐνταῦθα προσπαθοῦμεν τὰ κακῶς γραφέντα νὰ διορθώσωμεν, καὶ ἕτερα παραλειφθέντα ν' ἀναγράψωμεν.

1 Ἰουλίου 1809, ὃ Ζῶης τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1827, καὶ τελευταῖος ὃ Νικόλαος τὴν 14 φεβρ. 1842. Ἐπὶ τῷ θανάτῳ δὲ τοῦ τελευταίου τούτων ἐτελέσθη μεγαλοπρεπὲς μνημόσυνον ἐν Ἀθήναις ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης τῇ 5 ἀπριλίου 1842, δαπάνη τῶν ἐν Ἀθήναις τότε λογίων.

Τὸ ἐμπόριον αὐτῶν μετήρχοντο κατὰ πρῶτον ὃ μὲν Θεοδοσίος, Νικόλαος καὶ Μιχαήλ εἰς Λιθόβρον τῆς Ἰταλίας, οἱ δὲ λοιποὶ ἐν Νίζνα τῆς Ῥωσσίας. Βραδύτερον δὲ, ἀποθανόντος τοῦ πρωτοτόκου Ἰωάννου ἐν Νίζνα, μετέβη ἐκεῖ καὶ ὃ Νικόλαος, ἐκ δὲ τῆς πόλεως ταύτης μετόκησαν εἰς Μόσχαν, ὅπου τὸ ἐμπόριον ἦτο ἐκτενέστερον, κατοικήσαντες εἰς μίαν τῶν πτερυγῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐν Μόσχᾳ μοναστηρίου, μετοχίου τῆς ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὁρει Μονῆς τῶν Ἰβήρων.

Ἐνταῦθα δὲ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐμπορευόμενοι, καὶ ζῶντες ἄνευ πολυτελείας καὶ ἐπιδείξεων κατώρθωσαν ν' ἀποκτήσωσι μεγάλην περιουσίαν, ἣν καθ' ὄλον τὸν βίον αὐτῶν μετεχειρίσθησαν πρὸς ἀνακούφισιν καὶ ἀνάστασιν τῆς κυλιομένης ἐν τῇ ἀμαθείᾳ καὶ καταπιεζομένης ὑπὸ σκληρᾶς τυοαννίας κοινῆς πατρίδος.

Καὶ πρῶτον μὲν εὐεργετήματα αὐτῶν ἀναφαίνεται τὸ ἐξῆς· καταργηθείσης τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας ὑπὸ Ναπολέοντος Α' καὶ ἀπολεσθέντων τῶν ἐν ταῖς Τραπεζαῖς αὐτῆς κατατεθειμένων κεφαλαίων τῶν πρὸς διατήρησιν τῆς τοῦ Γκούμα καὶ τῆς Μαρουτσαίας ἐν Ἰωαννίνοις σχολῆς, ἔνθα διετηρεῖτο εἰσέτι ἡ πανταχοῦ σβεσθεῖσα Ἑλληνικὴ παιδεία, ὅθεν καὶ ἀνέλαμψαν μετὰ μικρὸν διδάσκαλοι τινες διασώσαντες καὶ διασπείραντες ταύτην, ἀνέλαβε τὴν διατήρησιν μιᾶς τούτων ὃ Θεοδοσίος Ζωσιμαὶς καὶ κατέθεσε τὸ κληροδότημα εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Μόσχας.

Μετ' αὐτὸν δὲ ὃ Ἀναστάσιος ἀνεδέχθη τὴν δαπάνην πάντων σχεδὸν τῶν συγγραμμάτων Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως, τὸ δὲ 1796 καταβάλει τὴν δαπάνην τῆς ἐκδόσεως τῶν Κυριακοδρομίων τοῦ Θεοτόκου, εἰς τόμους τέσσαρας καὶ εἰς χιλιάδας ἀντιτύπων, ἅτινα διένεμε καὶ ἔπεμπε δωρεὰν εἰς ὅλα τὰ μοναστήρια τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ εἰς πάντα χριστιανὸν αἰτούντα.¹

1. Ἴδε Κυριακοδρόμ. ἔκδοσιν Μόσχας 1796.

Ὅσακις δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐξεδί-
δετο βιβλίον τι χρήσιμον εἰς ἀνάπτυξιν τῆς
σπουδαζούσης Ἑλληνικῆς νεότητος, καὶ δυνάμε-
νον νὰ ὠφελῆσῃ τὸ ἔθνος, οἱ Ζωσιμάδαι ἀνελάμ-
βανον τὴν ἐκδοσιν, ἢ ἐβόηθον ταύτην διὰ με-
γάλης συνδρομῆς.

Ἀναφράντος δ' ἐν Παρισίοις τοῦ Α. Κοραῆ, οἱ Ζωσιμάδαι, φλεγόμενοι ὑπὸ τοῦ πόθου καὶ τῆς καλῆς προαιρέσεως νὰ συντείνωσιν εἰς ἀνά-
πτυξιν τοῦ ἔθνους, ἠρώτησαν αὐτὸν ἰ «ποῖος ἦ-
τον ὁ τρόπος τοῦ νὰ ἐπιταχύνῃ τις τὴν ἀρχο-
μένην τῆς Ἑλλάδος ἀναγέννησιν». Ἐπειδὴ δὲ ἡ
γνώμη τοῦ Κοραῆ, ὡς καὶ ἐτέρων τότε λογίων,
ἦτο ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἡ ὑποστήριξις τῆς παι-
δείας, ὅπως δι' αὐτῆς ὁ ἐν τῇ ἀμαθείᾳ τότε εὐ-
ρισκόμενος Ἑλληνισμὸς ἀνατραπῆ διὰ τοῦ φρο-
νήματος τῶν προγόνων του, καὶ καλλιερῶν τὸ
πνεῦμα ἀνυψωθῆ ἐκ τῆς βαρβαρότητος ἐν ἣ ἔζη,
διακρίνη δὲ τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ καταγωγὴν, οἱ
Ζωσιμάδαι πρότερεψαν τὸν Κοραῆν εἰς τὴν ἐκ-
δοσιν τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, ὧν τὴν δαπάν-
ην ἀνέλαβον καὶ τοὺς ἐκάστοτε ἐκδιδομένους
τόμους ἐν τοῖς καταστήμασι Φερμίνου Διδότου
διένεμον δωρεὰν εἰς τοὺς ἀπόρους μαθητὰς τῆς
Ἑλλάδος, ὑπὸ τὸ ὄνομα — Ἑλληνικὴ Βιβλιο-
θήκη —, τῆς ὁποίας πολὺ μέρος καὶ δευτέραν ἐκ-
δοσιν ἐποίησαν ἐν Ἀθήναις μετὰ τὴν ἀπελευθέρ-
ωσιν ἐν τοῖς καταστήμασιν Ἀνδρέου Κορομηλά.

Ὁ ἀπονεμηθεὶς στέφανος δόξης τῷ Κοραῆ ὄ-
φειλεται τὸ πλεῖστον εἰς τὰς ἀφθόνας συνδρο-
μὰς τῆς ἀδελφότητος ταύτης· διότι δὲν ἀρκεῖ
νὰ ἦναι τις ἐπιστήμων, οὔτε ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ
αὐτοῦ νὰ κατέχη παιδείαν εὐρεῖαν· ἀλλ' ἵνα ὠ-
φελῆσῃ καὶ ἄλλους, ἵνα ἀπαθανάτιση ἑαυτὸν, ἀ-
νάγκη καὶ ὑλικῆς δαπάνης, ὅπως συνέβη εἰς
τὸν Κοραῆν. Ἀλλὰ, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἂν δὲν ὑ-
πῆρχον οἱ αἰοίδιμοι ἐκεῖνοι ἄνδρες, τὰ ἔργα
καὶ ἡ σοφία τοῦ ἀειμνήστου Κοραῆ ὡς ἐπὶ τὸ
πλεῖστον ἄκρῃα ἤθελον ἀποβῆ, ὡς συμβαίνει
καὶ σήμερον εἰς πολλοὺς λογίους τοῦ ἔθνους,
καὶ μάλιστα σήμερον ἐν ἐποχῇ, ὅτε καὶ αἱ εὐ-
κολίαι καὶ τὰ μέσα ἀφθονώτερα ὑπάρχουσι.
Τοῦτο μαρτυρεῖ αὐτὸς ὁ φιλελληνικώτατος Βύ-
ρων, γράφων ἐξ Ἀθηνῶν τῇ 17 Μαΐου 1811 τὰ
ἐξῆς: «τὰ ἔργα καὶ ὁ πατριωτισμὸς τοῦ Κο-
ραῆ ἀναμφιβόλως εἰσὶν ἄξια παντὸς ἐπαίνου,
ἀλλὰ μέρος τῆς δόξης του πρέπει ν' ἀπινεμηθῆ
εἰς δύο ἐμπόρους τῆς Διόβρου, τοὺς ἀδελφούς
Ζωσιμάδα, οἱ ὅποιοι τὸν ἐπεψάν εἰς Παρισίους
καὶ τὸν διετήρησαν δι' ἐξόδων αὐτῶν, ἵνα ἐν-
σχοληθῆ ῥητῶς πρὸς διασάφησιν τῶν εἰς τοὺς
ἀρχαίους Ἑλλήνας συγγραφεῖς ἀπαντωμένων
ἀσφῶν χωρίων, καὶ πρὸς ἐπαύξησιν τῶν νεω-
τέρων Ἑλληνικῶν συγγραμμάτων».

Ὅχι μόνον ἐξεδίδον ἰδίᾳ δαπάνῃ τὰ ἔργα
τῶν ἐπισήμων τότε ἀνδρῶν Εὐγενίου τοῦ Βουλ-

1. Ἰδὲ Πρύδρομ. Ἑλλ. Βιβλιοθήκης, ἔκδοσις Παρισ. 1803.

γάρεω, Θεοτόκη, Κοραῆ καὶ ἄλλων διδασκά-
λων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀλλὰ καὶ εἰς συνδρο-
μὴν σχολείων πάντοτε αὐθόρμητοι βοηθοὶ ἐπήρ-
χοντο. Εἰς βεβαίωσιν τούτου αὐτὸς ὁ Ἰακωβά-
κης Ρίζος Νερούλδς, χρηματίσας πολλάκις ὑ-
πουργὸς ἐν τῇ ἀπελευθερωθείσῃ Ἑλλάδι, ἔγραφε
τὰ ἐξῆς: «Μόλις ἐδημοσιεύετο ἀγγελία τις
πρὸς ἐκδοσιν συγγραμματος καὶ ἀμέσως ἐκα-
λύπτετο ὑπὸ ὑπογραφῶν. Οἱ ἔμποροι ἡμιλλῶντο
τίς νὰ συντελέσῃ πλεῖστον εἰς τὴν κοινὴν ὠφέ-
λειαν. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, οἳοι ἡ ἀδελφότης Ζω-
σιμάδων, ἐξεδίδον ἰδίᾳ δαπάνῃ καὶ διένεμον εἰς
τὰ σχολεῖα τὰ συγγραμματα τῶν ἀρχαίων καὶ
νεωτέρων Ἑλλήνων».

Τοσοῦτον δὲ αἱ εὐεργεσίαι αὐτῶν συνέτεινον
εἰς κοινὴν ὠφέλειαν τοῦ ἔθνους, ὥστε καὶ αὐτῇ
ἡ ἐν Τροιζῆνι Γ' Ἐθνικῆ συνέλευσις τῶν Ἑλ-
λήνων τῆς 5 Μαΐου 1827 ἀπέστειλε πρὸς αὐ-
τοὺς ἔγγραφον εὐχαριστήριον, ἀπονέμον αὐτοῖς
τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους, ἔχον δὲ ὡς ἐξῆς:

«Πρὸς τοὺς κυρίους ἀδελφούς Ζωσιμάδας. Αἱ
δαπάναι σας δὲν ἐματαιώθησαν· τὰ συγγραμ-
ματα ὅπου ἐξεδόθησαν, καὶ τὰ σχολεῖα ὅπου ἡ-
γέρθησαν διὰ τῆς συνδρομῆς σας ὠφελήσαν, ὠ-
φελούσι καὶ θὰ ὠφελήσωσι τοὺς Ἑλλήνας, συν-
τελοῦντα εἰς τὴν ἠθικὴν βελτίωσιν αὐτῶν.

«Τὸ ἔθνος εὐγνωμονοῦν σὰς συγκατατάττει
μεταξὺ τῶν εὐεργετῶν του, καὶ ἐξαιτεῖται ἀπὸ
τὴν φιλοκαλίαν σας ἀδρότερα βοηθήματα, ὅτε
καὶ αἰσθάνεται πλεῖστον τὴν ἀνάγκην νὰ φω-
τισθῆ διὰ νὰ φυλάξῃ φωτιζόμενον τὴν ἐλευ-
θερίαν του, καὶ νὰ ἀπολαύσῃ τὴν εὐδαιμονίαν
του. Ἐνῶ μάχεται διὰ τὰ ἀπαραράγραπτα δι-
καῖά του, καὶ θριαμβεύει κατὰ τῆς τυραννίας,
διὰ νὰ ἀποκατασταθῆ ἄξιον τοῦ πολιτισμένου
κόσμου, νὰ καυχήθῃ ἀνεπισχύντως εἰς τὸ Ἑλ-
ληνικὸν ὄνομα καὶ ἐν ἐπιτυχίᾳ τοῦ σκοποῦ, ἀ-
νάγκη πᾶσα ν' ἀποκτήσῃ βιβλιοθήκας, νὰ ἐ-
γείρῃ παντὸς εἶδους σχολεῖα, καὶ νὰ φέρῃ δι-
δασκάλους ἀπὸ τὴν Εὐρώπην. Εἴθ' ἐπισφρα-
γίσετε τὰς ἐναρέτους σας πράξεις διὰ τινος
ἀξίου τῆς ἱστορίας κατορθώματος, τείνοντος
εἰς τὸν κοινὸν τῶν Ἑλλήνων φωτισμόν».

Τοσαύτην δὲ ἐλπίδα εἶχον πρὸς τὴν ἀναγέν-
νησιν καὶ ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος, ἐν ἐ-
ποχῇ καθ' ἣν ἐλάχιστοι μόνον ὡς ὄνειρον τοῦτο
ἐθεώρουν, ὥστε καὶ συλλογὴν τῶν πανταχοῦ
δισπαρμμένων ἀρχαίων νομισμάτων ἕκαμον,
χρυσῶν, ἀργυρῶν καὶ χαλκίνων, ὅχι μόνον τῶν
Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἄλ-

1. Ἰδὲ Cour de la littérature grecque moderne par Yacovaki Rizo Neroulo, pag. 102—103. Προσέτι Νεοελλην Φιλολογίαν Α. Π. Βρετοῦ, Μέρ. Α', ἀριθμ. 346. 366. 384. 387. 391. 392. 393. 394. 404. 415. 456. Μέρ. Β', ἀριθμ. 294. 300. 344. 345. 360. 362. 379. 380. 381. 383. 384. 391. 393. 406. 407. 423. 428. 454. 469. 504. 535. 536.

2. Μέρο, μόνον τοῦ ἐγγράφου τούτου παραθέτομεν ἐν-
ταῦθα.

λων ἔθνων τοῦ μεσαιῶνος, ὅπως δωρήσασιν ταύτην εἰς τὸ ἔθνος. Καὶ τῶντι τὸ νομισματικὸν τοῦτο μουσεῖον ὁ τελευταῖος τῶν Ζωσιμάδων Νικόλαος ἐχάρισεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Βασιλεῖον. Περὶ τοῦ μουσείου τούτου γράφουσα ἡ ἐφημερίς *Ἀθηνα* ὑπ' ἀριθμ. 673 τῆς 29 Νοεμβρ. 1839, ἐκθέτει ὅτι μόνη ἡ ἀξία τοῦ ἐμπεριεχομένου εἰς τὰ νομίσματα ταῦτα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ἐκτιμᾶται ἀντὶ ἑπτακοσίων χιλιάδων δραχμῶν. Ἀλλὰ τὰ ἀρχαῖα νομίσματα δὲν τιμῶνται ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς ἀξίας τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ἀλλὰ τὸ σπάνιον καὶ ἡ ἀρχαιότης αὐτῶν αὐξάνει τὴν τιμὴν.

Ὁ δὲ ἔφορος τῆς Ἑθνικῆς βιβλιοθήκης περὶ τοῦ μουσείου τούτου ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ ἔγραψε τὰ ἑξῆς¹.

«Ἡ νομισματικὴ συλλογὴ κῦξήθη ἐπίσης καὶ δι' ἐτέρω 12,457 νομισμάτων τῆς Ζωσιμαίας συλλογῆς, ἧτοι χρυσῶν 230, ἀργυρῶν 3,602 καὶ χαλκῶν 8,625. Τὰ ἀνωτέρω νομίσματα, ἅτινα διὰ πρωτοκόλλου παρεδόθησαν τῷ κ. Τυπάλδῳ, εἰς μέρος μόνον τῆς ὅλης Ζωσιμαίας συλλογῆς, τῆς κατατεθειμένης ἔτι ἐν τῷ Κεντρικῷ Ταμείῳ».

Τὰ λοιπὰ δ κ. Κ. Φρεαρίτης, ἔφορος τῆς βιβλιοθήκης, ἐζήτησε διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 146 καὶ ἡμερομηνίας 10 Ἰουλίου 1866 ἀναφορᾶς νὰ παραλάβῃ ἐκ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν καὶ καταθέσῃ ἐν τῷ Ἑθνικῷ Μουσείῳ.

Ἐκτὸς τῆς νομισματικῆς ταύτης συλλογῆς ἐστάλησαν συγχρόνως καὶ σταυρὸς μετὰ πολυτίμων ἀδαμάντων κεκοσμημένος, καὶ μαργαρίται, ὧν εἰς σπάνιος διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἀξίαν, ἅτινα καὶ μόνα μέχρι σήμερον ἀποτελοῦσι τὸ θησαυροφυλάκιον τῆς Ἑλλάδος.

Ὅχι μόνον ζῶντες, ἀλλὰ καὶ μετὰ θάνατον τὸ ὅλον σχεδὸν τῆς περιουσίας αὐτῶν, ἐκτὸς ἐλαχίστου ποσοῦ, ὑπερ εἰς συγγενεῖς ἐγκατέλιπον, ἄφησαν εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν Ἡπειρον, καὶ εἰς τὸ νῦν ἐλεύθερον μέρος τῆς ὅλης Ἑλλάδος. Ἐγκατέλιπον δὲ διὰ διαθήκης καὶ πλεῖστα ποσὰ εἰς τὴν ἀναθρέψασαν καὶ πλουτίσασαν αὐτοὺς παλαιάν πρωτεύουσαν τῆς Ῥωσσίας Μόσχας. Ταῦτα δὲ γίνονται γνωστὰ ἐκ τῆς διαθήκης αὐτῶν, τυπωθείσης ἐν Μόσχᾳ τῷ 1844, ἐν ἣ μεταξὺ ἄλλων βλέπομεν τὰς ἑξῆς δωρεάς:

«Εἰς σύστασιν ἐν Μόσχᾳ Πρακτικο-εμπορικῆς Ἀκαδημίας ὁ Ζῶης Ζωσιμᾶς κατέθεσεν εἰς τὸ ὄργανοτροφεῖον τῆς πόλεως ταύτης 20 χιλιάδας ρούβλια, διὰ νὰ μισθοτῆται διδάσκαλος τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ ν' ἀγοραζῶνται τ' ἀναγκαῖα ἑλληνικὰ βιβλία ἀπὸ τοὺς ἐτησίους τόκους των.

«Προσέφερον εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Μόσχας ἀγροκῆπιον καὶ οἶκον ἀξίας ἀρκετῶν χιλιάδων ρούβλιων πρὸς ἀνεγερσιν ἀστεροσκοπείου.

1. Ἰδὲ Κ. Φρεαρίτου εὐθύναι, σελ. 398-399.

«Τὸ γυμνάσιον Μόσχας ἔλαβε παρ' αὐτοῦ ὑπὲρ τὰς 12 χιλ. ρούβλιων πρὸς σύστασιν νέας τάξεως, ἐν ἣ νὰ παραδίδωνται τὰ Ἑλληνικὰ μαθήματα.

«Ἐγκατέλιπον προσέτι διὰ τὴν διατήρησιν σχολείου ἐν Ἰωαννίνοις ρούβλια 250 χιλ. διὰ τὴν οἰκοδομὴν αὐτοῦ » 40 » διὰ τὸ νοσοκομεῖον Ἰωαννίνων » 50 » δι' ὑπανδρείαν πτωχῶν κορασίων » 120 » διὰ τὸ πτωχοκομεῖον Ἰωαννίνων » 400 » πρὸς οἰκοδομὴν αὐτοῦ » 5 » διὰ τοὺς φυλακισμένους » 40 » διὰ τὴν ἀνακαίνισιν δύο ἐκκλησιῶν ἐν Ἰωαννίνοις » 50 » διὰ τὸ ἐν Πάτρῳ ὄργανοτροφεῖον καὶ Ἑλλ. Σχολεῖον » 45 »

Τὰ μέγιστα δὲ συνέτεινον καὶ εἰς τὴν ἴδρυσιν τοῦ παρ' ἡμῖν Καταστήματος τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς: διότι ὁ τελευταῖος τούτων Νικόλαος ἠγόρασε 250 μετοχὰς ταύτης, αἵτινες μετὰ τῶν ἀγορασθεισῶν χιλίων ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ φιλέλληνος Ἐυνάρδου, ἐχρησίμευσαν ἡ θάσις τῆς ἀνιδρύσεως καὶ ἀναπτύξεως τοῦ πιστωτικοῦ τούτου Καταστήματος, τοῦ τιμῶντος τὴν Ἑλλάδα. Κατόπιν δὲ διὰ τῶν κληροδοτήματων τῶν Ζωσιμάδων ἠγοράσθησαν ἔτι 250 μετοχαί, αἵτινες παρέχουσι κατ' ἔτος σπουδαῖα εἰσοδήματα πρὸς διατήρησιν τῶν ἐν Ἰωαννίνοις κοινωφελῶν καθιδρυμάτων.

Καὶ ἡ Δημοσία καὶ ἡ τοῦ Πανεπιστημίου βιβλιοθήκη ἀπετελέσθη τὸ πρῶτον ἐκ τῶν δωρεῶν τῆς Ζωσιμαίας ἀδελφότητος καὶ τῆς τοῦ βαρῶνος Σακελλαρίου, ἀφ' οὗ καὶ προηγουμένως ἐν ἔτει 1828, ἐν ἐποχῇ ὅτε οὔτε βιβλία, οὔτε τυπογραφεῖα ὑπῆρχον ἐν τῇ νῦν ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι, ἡ ἀδελφότης αὕτη ἀπέστειλεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν 73 κιβώτια περιέχοντα διάφορα βιβλία, ὅπως διανεμηθῶσιν εἰς τὰ σχολεῖα.

Προσέτι ὁ τελευταῖος τῶν Ζωσιμάδων Νικόλαος συνεισέφερε καὶ εἰς ἀνεγερσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου, ἀποστείλας εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως αὐτοῦ ἐπιτροπὴν 12,000 ρούβλ.

Τέλος δὲ ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι ὑπάρχει κληροδοτήμα ἀδελφῶν Ζωσιμάδων πρὸς ἐκπαίδευσιν νέων ὄργανῶν. Τὸ κληροδοτήμα τοῦτο ἀπεστάλη εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκ διαλειμμάτων κατὰ τὰ ἔτη 1836, 1841, 1847, 1852, 1856, συμποσοῦται δὲ εἰς δραχμ. 270,000. Κατὰ τὸ 1858 παρεχωρήθησαν ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τούτου δυνάμει Β. Διατάγματος εἰς προίκισιν τοῦ ταμείου τῶν ἱερατικῶν σχολῶν δρ. 60 χιλ. Ἐκ τοῦ εἰσοδήματος πρὸς ἐκπαίδευσιν ἀπύρων παίδων εἰσπράττονται κατ' ἔτος 21 χιλιάδες.²

Μάιος, 1878.

Κ. Θ. Α.

1. Ἰδὲ Λογοδ. Πρωτάν. Ε. Καζτόρη, ἔτος 1873, σελ. 79.

2. Ἰδὲ περὶ κληροδοτημάτων ὑπὸ Δ. Λεβίδου.